

באר התורה / הג'ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת מצורע שבת הגדול****טעם שקוראין שבת זו שבת הגדול**

בטור (או"ח ס"י תל) שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול והטעם לפי שנעשה בו נס גדול שפסח מצרים מקחו בעשור כדכתיב "בעשור לחודש הזה ויקחו להם שה לבית אבות שה לבית" (בא יב א) ופסח שיצאו ישראל ממצרים היה ביום ה' כדאיתא בסדר עולם ונמצא ש' בחדש היה שבת ולקחו להם כל אחד שה לפסחו וקשר אותו בכרעי מטתו ושאלום המצריים למה זה לכם והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו והיו שנייהם קהות על ששוחטין את אלהיהן ולא היו רשאים לומר להם דבר ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול, עכ"ל.

א-

גם אפשר לתת טעם על מה שנקרא שבת הגדול, והוא **בהקדם ביאור דברי הגמרא ביומא** (סט ב) דאמר רבי יהושע בן לוי למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה שהחזירו עטרה ליושנה. אתא משה אמר "האל הגדל הגבר והנורא" (עקב י ז), אתא ירמיה ואמר נכרים מקרקרין בהיכלו איה נוראותיו, לא אמר נורא (ירמיה לב יח). אתא דניאל, אמר נכרים משתעבדים בבניו איה גבורותיו, לא אמר גבור (דניאל טד). אתו אינהו ואמרו אדרבה, זו היא גבורת גבורתו שכובש את יצרו, שנותן ארץ אפים לרשעים. ואלו הן נוראותיו - שאלמלא מוראו של הקדוש ברוך הוא היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות, ע"כ.

בספר נפלאות חדשות (פרשת שלח) בד"ה בגמרא, למה נקרא שמם אנשי כנסת הגדולה שהחזירו עטרה ליושנה וכו'. ויש לדקדק הלא גדול הוא מהולל מאוד בפי כולם ונשאר ומפני מה נקרא אנשי כנסת הגדולה, וכו' עכ"ל.

ובשפת אמת (אבות פי"א מ"א) בד"ה לאנשי כנסת הגדולה שהחזירו העטרה ליושנה הן הן נוראותיו, פי' דבלי' אסור לרבות בשבחו של מקום רק דברים הנראים לעין בהנהגת ה' אותנו. **ובקושי מו"ז ז"ל** בס' הזכות (שבת הגדול) דזה לא הוסיפו המה ע"ש גוף הקושיא. וכו' עכ"ל.

ובספר בן יהודע (יומא סט ב) בד"ה שם שהחזירו העטרה ליושנה. מקשים הו"ל לקראם כנסת הגבורה או הנוראה, כי החדוש שעשו הוא בתוארים של הגבור והנורא. וכו' עכ"ל.

ד-

והנה בטור או"ח (סוף סי' תקפ"א) כתב ורוחצין ומסתפרין ע"פ המדרש (ע"י ירושלמי ר"ה פי"א ה"ג), א"ר סימון כתיב "כי מי גוי גדול" וגומר (ואתחן ד ז), ר' חנינא ור' יהושע אומרין איזו אומה כאומה זו שידעת אופיה של אלהיה, פי' מנהגיו ודיניו, עכ"ל.

ובבית יוסף (שם) בד"ה ומסתפרין על פי המדרש אמר רבי סימון כתיב "כי מי גוי גדול" וגו' (ואתחן ד ז) שידע אופייה של אלהיה. **פירוש שהם פירשו גדול מלשון גידול כלומר שנתגדלה עם אלהיה וידעת מדותיו**, עכ"ל.

ולהמתבאר בדברי הטור והב"י בביאור הכתוב "כי מי גוי גדול" וכו', והיינו שהוא לשון גידול כלומר שנתגדלה עם אלוהיה וידעת מדותיו. מתבאר שפיר מה שקבלו את התואר 'אנשי כנסת הגדולה' ולא כנסת הגבורה או הנוראה, מכיון שראו לשבח את הקב"ה בשבחים הללו, וזה משום גידולם עמו וידעו את מדותיו, ולכן נקראו שפיר אנשי כנסת הגדולה.

ה-

והנה בפרי חדש (או"ח שם) ויש מפרשים שלכן נקרא שבת הגדול לפי שהוא שבת ראשון שנכנסו ישראל למצות ודוק, עכ"ל.

ונראה כוונתו דבזה שנכנסו למצות [פי' לקיחת הפסח] נכנסו ג"כ להיות גידולם עם אלקיהם ולכן נקראת שבת זו בשבת הגדול.

[וי"ל גם מה שבן י"ג שנים נקרא גדול, כיון שאז מתחיל להתגדל עם הקב"ה. גם תיבת גדול עם מילוי בגימטריא תרי"ג.

סמיכות לדברים ממש"כ הרמב"ם בסוף מנין המצוות הקצר, שהנביאים עם בית דין תקנו וצוו לקרות המגלה בעונתה כדי להזכיר שבחיו של הקדוש ברוך הוא ותשועות שעשה לנו והיה קרוב לשועינו, כדי לברכו ולהללו וכדי להודיע לדורות הבאים שאמת מה שהבטיחנו בתורה "כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כיי"י אלהינו בכל קראנו אליו". ועל דרך זו היא כל מצוה ומצוה שהיא מדברי סופרים בין עשה בין לא תעשה, עכ"ל.

³ **שם**: ונ"ל בס"ד דאם יקראום הגבורה אין זה חדוש לגבי ירמיה, ואם יקראום הנוראה אין זה חדוש לגבי דניאל, אך קראום הגדולה דהם עשו חדוש בתואר הגדול דמשה רבינו ע"ה אמר אחר תואר הגדול שני תוארים נמצא תואר הגדול נאמר למעלה משני תוארים, ואתא ירמיה וחסר תואר אחר הרי נתמעט ח"ו כבוד הגדול שעתה אינו נזכר אלא למעלה מתואר אחד, וכן דניאל שחסר ג"כ תואר אחד והניח רק תואר אחד אחר הגדול ג"כ נתמעט תואר הגדול. וכאשר באו אנשי כנסת הגדולה והזכירו שני תוארים אחר תואר הגדול הרי החזירו תואר הגדול למעלתו, ולכן על זה החידוש קראום אנשי כנסת הגדולה, עכ"ל.

¹ **שם**: ואפשר לומר כי תיבת גדול טובב על גיבור ונורא, כלומר שהוא גדול בגבורה על כל הגיבורים וגדול בנוראותו, וזהו שאמרו אנשי כנסת הגדולה זהו גבורותינו שרואה עכומ"ז מרקדן בהיכלו ומאריך אפו ואיזהו גיבור הכובש כעסו וכו', עכ"ל.

² **שם**: נראה דלי"ק דשם כנה"ג אינו תואר שם, רק ה' **כנסי' גדולה ומפורסמת**, והטעם עבור שחוספו הם זה השם וז"פ ובורר ע"פ פשוט. ושם כ' דברים פנימיים. ולולי דברי הו"ל ה"י נראה כעין לשון סגי נהור, כי בית שני היה פחות במעלה מבית ראשון ולכן נקראו אנשי כנה"ג,